Xięga Informacyi
Przy zdawaniu Urzędu

Informacye
Przy zdawaniu Urzędu akadem. w Łucku zaczęte Roku 1790.

Spisana porządkiem Ustaw od Prześwietnej Komissyi Edukac. przepisanych

przez

M. Edmunda Popiela Brożniowskiego S.T.D.

E. Prorektora Szkół Łuckich.

w Łucku dnia 24 7bris 1790 roku.

Nie wynayduię lepszego porządku, iakimby sposobem w Nastę
pca Urzędu mego mogł w każdym gatunku interessu potrzebę
wyrazeńi informacyę, iak gdy ią uczynię porządkiem Ustaw
od PKE. przepisanych. A powyższe Rozdziały do Informa
cyi mniey służące opuściwszy zaczynam
od Rozdziału IX.

Dom Zgromadzenia Akademickiego Łuckiego z siebie dość wy
godny, ma dość Niewygody z przyczyny Sąsiedztwa.
Z iedney Strony Dworek JWo Stulewicza zaimił całą linię. Oka
py z Dachow sciekaią w Lochy. Mur od podworza podebrany
z tamtey Strony; i Fundamenta podkryte ruiną grożą. Uwiado
miona iest iuż o tem PKE. przezemnie i Rapport Wizytator
ski. Dla Zapobieżenia kłotniom z tey strony Sądziłbym Za
chowywać pozabiianie okien przezemnie uczynione na gor
nym piętrze. Z przodu Stoiąca Stara Zakrystya ka
tedralna czym nie mniey Subjekcyi iuż to z przyczyny U
skąpienia podworza Szkolnego, iuż z powodu Smrodu z Lokatoy
mieszkaiących tam prawie Zawsze ubogich Ludzi a częsze
częstokroć i z bydlętami. Już i to wespoł kilkokrotnie w Rap
porta. Z drugiego boku Angelika iest także nie
wygodna częścią przez wyrzucanie śmieci na podworze, czę
ścią przez zły komin w ktorym corocznie po kilka razy po
mimo wycieranie Zaymować się zwykło, to grozi niebespie
czeństwem od ognia. Temu Zapobiegaiąc w Rosporządzeniu
pp Dyrektorom corocznie dawanem umieszczałem, aby w przy
padku ognia z dorosleyszemi uczniami przybiegali do Domu
akademickiego dla Obrony Szkoł i Jego.

Dachy Zgromadzenia od Roku 1782. Stoiące iuż będą
coraz większey potrzebować naprawy. Myślałem ia corocznie
przykupić gątow i gęstali aby w czasie łatwiey można Dach cały
pobić lecz szczupła kwota fl. 400 z ktorey wszystkie potrzeby
opędzić należy nie wystarczała ku temu Zamiarowi; bo z niey
na Samego Stroża Złł. 104 na Wikt lub Sprawne płacić się.
W tym roku chciałem choć tę wygodę uczynić aby z boia
zni i Subjekcyi miejsca Sekretne stoiące przenieść, lecz gdy
nie wystarczyło funduszu, Następcy dokończenie zostawię.

Abrys Domu, Szkół, Podwórza, i Inwentarz Domu w Osobney Księdze nay
dują się. Biblioteka iest dwoiaka. iedna w Domu Zgromadzenia
pod dozorem JW. Nawrockiego była; druga PoJezuicka w Kollegium kate
dralnem nayduie się. Przez kilku Wizytatorów dopraszałem się PKE.
aby ią rozdysponowała, gdy tu niema mieysca na złożenie książek tylu
a tessere pro większey [illegible] części niepotrzebnych, lecz Rezolucyi
niema. Reiestr Xiąg tamtych oddaię nie Zaręczaiąc iednak
aby tam wszystkie były bo w oddaleniu i klucz drugi nayduią
cy się u WJX Podkustoszego był dawany Rzemieślnikom do wyj
mowania szaff i robienia okien.
Stróż Domu dla Zmenażowania Kassy Sartor tector był razem
i kalefaktorem. Ex Sartis tectis miał wikt lub Strawne, z Ku
dennikey Zaś składki Pensyi Złł. 70.
Lubo Ustawami PKE. pod Tymże Rozdziałem zabronio
no było; aby Osoby Zgromadzenia trzymały u Siebie młodź na Na
uce; postrzegłszy iednak iż Sama PKE. miała się bardzo obojętnie
względem Szkół Zakonnych Zakładaiących Konwikty pod dozorem
Nauczycielów, a przekonawszy się iż tym iednym sposobem można
Zachęcić Obywatelów do oddawania dzieci do Szkół Akademickich
od których dziś że Stan naywięcey Zalety a w czasie Obrony, i Pro
tekcyi spodziewać by się powinien dopuściłem, i Zachęciłem
Obywatelów do oddawania dzieci pod dozór Nauczycielów. Ży
czyłbym iednak mieć oko nad to aby Zamiast Zalety nie nastą
piła pogarda, ieżeliby dzieci Obywatelskie albo dozoru albo
wygody nie miały. Nie nato albowiem mają być przyj
mowane aby z nich Korzystano a zwłaszcza nad miarę, ale
by Szkoły zaludnione, łaskę możnieyszych zasłużycone
były.

Składka Uczniów na drwa i kalefaktora nie równa bywała
wielu z Uczniów iedni przez Ubóstwo drudzy przez niechęć Rodzi
ców iey nie składali. A klassa 3cia ledwie kilka złotych
składała. Dawniey przy małey liczbie Studentów nic od tey skła
dki nie zostawało. Później z Remanentu Roku iednego kupione
są na Premia dla Studentów Landszafty, Drugiego sprawione
blachy do Pieców szkolnych, kupione wszystki do Medallów Zapła
ceni Trębacze na Popisy i Zapłacone wydrukowanie Popisów.

w Roku

W Roku zaprzeszłym że z Stróżów Zgromadzenie mało z których dru-
gi nad Zasługi wybrawszy nieki, przeto składka ledwo co na
wypłacenie Stróżom wystarczyła. W Roku ostatnim składka na
drwa i kalefaktora wyniosła Złł. 188. g 11. Z tey wydało się na drwa do
Szkół Złł. 62. g 8. Kalefaktorowi Złł. 62. g 12. in Summa fl. 124. g 20.
z reszty opłaciłem naddatek do Percepty Sarów tectow fl. 33. g 3. are
sznięce fl. 30 g 18 w moi kwitek policzone zostały.

Do Rozdziału X.

Które Dobra i jak regularnie opłacaią do Kassy Funduszowey
Lukiey, naydzie W. Następna obszerna Informacya w Osobney
Księdze pod Tytułem: Informacya o Interesach Prawnych Kassy
Lukiey. Tam się uwiadomi i z Rejestrów Percepty iż
dość regularnie opłacaią, ale to prosto z Regularności kładzenia
Pozwów po dwóch Niedzielach od Uchybionego Terminu, i z regular
ności odbierania Prowentów po dwa od sta po czterech Niedzielach
i kosztów prawnych podług Rezolucyi PKE. Tym sposobem
utrzymywanym spodziewam się że się i Regularność Percepty
utrzyma. Pozwy retentorom piszą się Następuiącą Arynga.

Stanisław August z Bożey Łaski Król Polski W. Ksze
Litewski Ruski Pruski Mazowiecki Żmudzki Kijowski Wołyn
ski Podolski Podlaski Inflantski Smoleński Siewierski i Czer
nichowski. Tobie ⸸ Dobr Posessników N. Dziedzicowi * albo. Summy Posessnikiey na
matycznemu Dziedzicowi * albo. Summy Posessnikiey na
Dobrach N lokowaney Possessorowi z sprawy niżey opisaney
i Dobr Wli ogółem wszystkich i Summ pieniężnych nakazu
iemy, ażebyś WĆ przed Sądem Kommissyi Edukacyjney tu
w Warszawie agituiącym się od Daty i położenia niniejszego
Pozwu prosto za Niedziel cztery, czyli raczey w tenczas gdy ta
sprawa z Rejestru i wpisu sobie przyzwoitych do sądzenia na
wet extra Cadentiam przypadnie i przywołana będzie, oso-
biście prawnie i Zawito stawił się. A to na Instancyą Ur.
Jana Dąbrowskiego Instygatora Sądowego na Rzecz Funduszu
Edukacyjnego z Urzędu czyniącego Powoda, który przychy-
laiąc się do Prawa, Delaty z kassy podaney, i Dowodów Są-
downie złożyć mianych pozywa + do widzenia i przysłuchania
Się Wli * do Niedwłocznego zapłacenia Zaległego z Dobr N. Prowentu
lub od Summy na Dobrach N. procentu zobowiązać, a za przetrzyma
nie onego, a tak sprzeniewierzenie się Prawu Prowenta i Procenta z Dobr i
Summ Posessnikich dwoma Ratami Anticipative opłacać nakazu
iącemu

iączemu przykładnie ukarać Koszta i wydatki Prawne powrocić nakazać, i to wszystko co Interes sprawy wymagać będzie postanowić. Stawże więc (Æ) Terminu pilnuy i do odpowiedzenia bądź Gotów. Dan w Warszawie w Kancellaryi Kommissyi Edukacyyney Dnia N. Miesiąca N. N. Roku.

W. 1mo (do Æ.) Jeżeli pozwy maią być kładzione Kasztelanowi Krakowskiemu pisze się Tobie Jasnie Wielmożnemu Antoniemu Dziedzicu Prusso Jabłonowskiemu Kaszt. krak. Jeżeli Senatorowi Jnnemu. Tobie Wielmożnemu. Jeżeli komu innemu nie Senatorowi; Tobie Urodzonemu.

W. 2do (do *) Jeżeliby procz Dziedzica był iaki Possessor Dobr. tedy pisze się, Wam Urz. N. Dobr N. Dziedzicowi; Tobie Urz. N. rychże Dobr iakiem bądź Prawem Possessorowi. i potem w liczbie mnogiey abyście Wc. stawili się etc.

W. 3tio (do +.) Jeżeliby na kim była Kondemnata a kładzie się Pozew o drugą Ratę, tedy pisze się: ktory nie naruszaiąc Processu iuż o Raty powyisze na Wli Zyskanego owszem go W mocy do niey utrzymuiąc pozywa Wli etc. A ieżeli o też Ratę drugi pozew; tedy pisze się tak: Ktory etc. pozywa, czyli raczey po obrymanym na Wli Processie w mieyscu uskutecznienia Jego przypozywa do widzenia etc. Wli do Zapłacenia etc. Zobowiązać winy na Zniesienie Processu ustanowić i one wraz z zaległą Ratą Wli odbyć nakazać etc.

W. 4to. (do ⁂) Jeżeli był i Possessor, tedy pisze się Wliów bez odwoływania się iednego do drugiego etc.

W. 5to. (do Æ) Jeżeli i possessor lub kilku Pozwanych, tedy stawcie się, pilnuycie, będźcie gotowi.

W Jnnych materyach Pozwy bywaią przepisane iuż napisane z Warszawy.

Relacye maią być w Grodach własnych zeznawane, dlatego w Informacyi Jnteressow kassowych każde Dobra zapisane kto Dziedzicem i w ktorym Powiecie te Dobra leżą.

Woźnych gdy potrzeba w daleką drogę iest dwoch na Kwaranciach maiących Xięże Konstanty ktory bywał używany przezemnie do

do przyszczaniy Woikowa, Petehorzec, Ostroga, i Stefan który iezdzit w Powiat Włodzimierski. Jezeli blisko, iest pod Bernardynami Marcin Leszniowski prędszy ale szybko odbywaiący. Są także Parochi i Kurytowicz w mieyscu ale długo się bawiący.

W Interesach Prawnych gdy się co pisać będzie do Wo. Rejenta Kancellaryi; potrzeba uwiadomić JWo. Lelewela, od niego Rezolucyi czekać, bo Kancellarya nie ma Zwyczaiu odpisywać.

Reszta co Należy do utrzymywania Kassy, dostatecznie iest opisana w Ustawach.

Do Rozdziału XI.

Nie wspominaiąc tu bynaymniey o Istotnym obowiązku tak zna- [?] prowadzenia podległych Sobie do pro- [?] tury iako od Boga włożonym prowadzenia podległych Sobie do pro- znania i Czci prawego Boga, tudzież nie przywodząc powinności przez Ustawy PKE włożoney; tyle tylko namieniam, że Honor wziętości i Reputacya Stanu Akademickiego Zależy na tem, aby nie tylko od maxym Religii przeciwnych odwodzona była; ale też do Nabożeństwa, używania Sakramentów, uszanowania Kościołów, to Zachęcana to przymuszana być nie przestała.

Nie przepomnę ia tego w iakiem niebezpieczeństwie stawał był Stan Akademicki, gdy P. Obmiński zgorszącemi zdaniami odzywać się począł! Uczynił się Końiec Szemraniom wszystkim gdy Tenże wyrokiem Szkoły Główney od Stanu Akademickiego oddalonym został. Z tem wszystkiem w Lat iescze dwa później iuż to w Książeczce pod Tytułem źle i dobrze, iuż pod napisem Listy do przyiaciela, na Wołyniu Zapewne wyszłych Szkaradnie na Tenże Stan umieszczone zostały wyrazy złego Zapewne powodu, bo o podobnych od kogo innego nie słyszałem bluźnierstwach. Pewny iestem że w Następca pilnym dozorem odprowowania Spowiedzi prawem przepisanych, Karaniem i przymuszaniem ze Zaniedbuiących, doglądaniem bytności wszystkich na Mszy, i tamże przystoynego sprawowania się, tudzież częstem wraz z dobremi nauczycielami Zachęcaniem do Cnoty pomnoży sławę Szkół Łuckich, której tym sposobem nie pomału iednać Starałem się.

Msza Studencka odprawuie się w katedrze nayczęściey przed Matką Nays. albo przed S. Michałem. bo dwie klassy maią dostateczne mieysce do Klęczenia, A Szta wraz w ławkach

siedząc może wygodnie Mszy słuchać.

Nauka w święta dla klass dwoch wyższych bywa w Szkole a dla pierwszey Nauczyciel Jeyże w Swey Klassie daie.

Kapelanem Studenckim tego Roku był X. Paweł Jastrzębski Dominikan człowiek rostropny i pilny. Dawnieyszy kłocił się z Studentami wczasie Nauk, przymawiaiąc im niesłusznie a iesźcze w tem co do Kaznodzieyskiey nauki cale nie należało. Ten zaś funkcyi swoiey gdy szczegolnie pilnował, Zalecono iest przez Wizytatora Jeneralnego na Remonstracyą całego Zgromadzenia, aby żdać u Przełożonych Zakonnych iżby tegoż na Funkcyi Kapelanskiey utrzymali; co ia JXX. Przeorowi oswiadczyłem.

Do Rozdziału XII.

Liczbę i Pensye Emerytow znaydzie W. Następca w Księdze: Porządek Osob Zgromadzenia.

Do Rozdziału XIII.

Dla łatwieyszego wynalezienia Studentow byłych w Szkołach tuteyszych lubo Księga Zapisow przychodzących i odchodzących skończona nie iest, przecież na końcu ułożony iest porządek abecadłowy wszystkich.

Jakowe Rozporządzenia dawane były przez Dyrektorom, Zainformuie się W. Następca z nichże samych w Oryginałach zostawionych.

Do Rozdziału XIV.

Może W. Następca szczęśliwszym odemnie będzie czego życzę w Unikniemu wszelkiego narażenia się Raport w Roku 1787. do Szkoły Głowney o Niebespieczeństwie stanu Stanu Akademickiego z powodu bluźnierstw Pana Obminskiego uczyniony, lubo ocalił też stawę po większey części, uraził iednak niektorych tak mieyscowych iako Obcych Nauczycielow; Pęki rozg w klassie 1. raz naraz leżące i codzienne Ukiwane, pozne do teyże klassy chodzenie, a często kroć na Mieysce swoie Nauczyciela Języka Niemieckiego wypychanie ato z pretextu bolu głowy po kilkokrotnem napiciu się gorzałki rano, a wina

po obiedzie

po Obiedzie, albo z powodu przyymowanych Spraw Konsy-
storskich, co dało mi nie uchronną pobudkę Zakazania Wyra-
znego JPanu Metrow nie podeymowania się Zastępstwa
bez moiey wiadomości, było przyczyną narażenia się i niechę-
ci, wownie iako Obrona wspolna z Zgromadzeniem przeciwko
umyślonemu pokrzywdzeniu wszystkich.

Innych Jchmć PP. Nauczycielow, gdy widzieli we mnie otwartą
szczerość, wspolne do Dobra wspolnego przykładanie się, nie proste
powanie wnikiem absolutnie, gdy Jm wszędzie dawadz Sprawie-
dliwie należącego dobrego słowa nie omieszkałem, gdy prochwały
tak Szkoły Głowney iako Obywatelskie Zawsze z Moiem Zgro-
madzeniem Dziełem, Zaszczycałem się przyiaźnią.

Do Rozdziału XV.

w Klassie I. potrzeba było, aby dzieci kiedyż tedyż Arytmetyki z rozu-
mowaniem a nie na pamięci tylko uczyły się czego dokazać
nie mogłem, bo tu służy: Nemo dat quod non habet. Pro-
siłem i oto JP. Nauczyciela Kl. I. aby Zadania Arytmetyczne na
Kompozycye wyznaczane na Sexternikach przepisywać wskazał
a nie na Ćwiartkach Papieru, przez co Ubodzy wiele szkodują.

2do Aby Emulacya o Mieysca w tey klassie wpro-
wadzona była, oco Nalegałem, bez tylko w czasie Examinow
i to niby pilnieyszych na pierwszem mieyscu sadzano.

3tio aby większa nad innych Uczniow była dawana
baczność na Uczniow Fundusowych, o ktorych iakby na złość
naymniey tam dbano.

4to. Aby Grammatyki mniey naznaczano. Bo Gram-
matykę kilka razy do Roku przechodzą naywięcey czasu tożąc
na Jey na pamięć odmawianiu, a Wypisow i przez potowę
nie wytłumaczą nigdy.

w Klassach innych dwoch, dość się miarkować chęć Nauczycie-
low Nauczenia iak naywięcey, z ktorey czasem pochodzi prze-
ładowanie Uczniow, tak Lekcyami iako Kompozycyami bez
względu na wyznaczone od drugiego Nauczyciela. Dla kto-
rego przeładowania i dzieci od Rekreacyi Unikaią, i ochotę
do Nauki tracą.

Do

Do Rozdziału XVII.

Na Examinach miałem zwyczay ani porządkiem Pytaniami po rządkiem siedzących zapytywać, i to pomagało niektórym do pilnieyszego gotowania się.

Do Rozdziału XVIII.

Ospalstwo Uczniów osobliwie wczasie Zimy zdaie się bydź nieuchronionym nigdy. Niedostatek Swiatła, a wnim nienażałowanie się nawet od maiętnieyszych iest nieprzełamaną do wykorzenienia iego przeszkodą. Jak wlecie klassa druga chodzeniem rannem na Praktyczną Jeometryę tak inne dwie czem zatrudniały się po trochu by się odzwyczaili. Ktory z Uczniow wczem Notowany poprawy potrzebuie, naydzie w: następca w księdze Rapportow podpisywano. i tu pod Rozdz. XX.

Do Rozdziału XIX.

Stanowienie i Uregulowanie Uczniów Fundusowych w Łucku dostatecznie w Osobney Rezolucyi umieszczone.

Na Rok następuiący przypada dawadź Konwiktorom Kontusze i Żupany Sukienne tudzież Płaszcze. Chociaż Sukno bardzo podrożało, przecież wyznaczona od PKE. Kwota wystarczy dostatecznie. Chociażby albowiem po Złł. 4. Sukno płacione bydź miało, tedy rachuiąc hurt na hurt na każdego na kontusz i Żupan po łokci 8. wypadnie na iednego po Złł. 32. a wyznaczono po Złł. 34. tem bardziey gdy Panowie Starszowscy w Roku ~~zeszłym~~ teraznieyszym wzięli Mundury Sukienne; więc im na Rok następuiący brać nie wypada. Płaszcze też maią iescze dobre, tylko niektorzy powyrastali. Więc trzy Płaszcze na Nay wyższych sprawiwszy a tamte Srzednim, a Srzednie nayniższym podawawszy obeydą się temiż płaszczami.

Krawiec Umowiony iest od czasu otworzenia Konwiktu jako Szulimowicz i życzyłbym go utrzymać bo i Czeladzi ma dość i rzetelnie wszystko porobi według Ustanowioney opłaty.

Pasy można im podawadz dopiero wlecie ktore zato i przez cały Rok następuiący wystarczą. A tak iednego Roku Expens na Nie zmnieyszy się. Oszczędzi się także i od Papieru, gdyż w Roku pier

wszym

wszym Za papier dałem Złł 42. ktorego na dwa Roki wystar-
czyło

Naynudnieysza rzecz z Szewcami o buty Szalbierstwo wszystkich
Szewców a podrożenie Skur czyni ten punkt niemogącym bydź u-
skutecznionym według Ustanowioney Taxy. A gdy nadto życ komi-
cznie trzeba; przeto lepiey może wypadałoby Skur kupić. a Szew-
czykowi tylko od roboty ugodzić.

Stancye dość Wygodne co do Wiktu i Ciepła mieli Kon-
wiktorowie u P. Zmijowskiey i u P. Merlińskiego. Dla czego
od Gaszyńskiey przeniosłem drugi Konwikt, i u P. Merlinskie-
go dwa umieściłem. Nie trzeba iednak zaraz na całe
potrzebe oddawadź im całych pieniędzy ale 1ma 8bris ile
na dwa Konwikty dadź Złł. 400 a naywięcey 500. A pro No-
wym Roku resztę podobnież 1ma Aprilis 500. a in Julio
resztę.

Konwiktorowie Są Następujący: iako w księdze Konwiktorskiey
P. Józef Słowacki Chłopiec niechluia, prawie co Noc pościel zle-
waiący, Sukmie bez miłosierdzia psuiący i foluiący. Maiąc
wzgląd na to że się uczy dobrze, i prawdziwie ubogi nie sproda-
wałem go do PKl. za Wartego oddalenia zwłaszcza gdy że Ma przyrze-
kaiąc się poprawy, przez dwa roki bezskutecznie.
na Rok ~~drugi~~ następujący do Klassy II.
P. Mikołay Jarkowski ma przyść do kl. III. Podana iest prozba przez
W Jmci Wizytatora aby na Jego mieysce był umieszczony Brat
Jego młodszy, a gdy Nastąpi; temu może bydź dana Kondycya.
w tem Zaś będzie Zysk że na mnieyszego mnieyszy Expens
na Sukmie i bieliznę.
P. Piotr Zuliński dobry chłopiec spokoyny i pilny tylko co rok
na oczy chorujący, ma przyść do Klassy II.
P. Kajetan Kobyliński chłopiec ladaco przez nierostropność Oyca.
Ile razy Oyciec przyiachał, tyle razy wziąwszy Go z Stancyi
na Gospodzie poił miodem i gorzałką. Zakazywałem przyieżdża-
ie ze Stancyi; to go wykradał Sekretnie lub ze Szkoły wywoływał
a P. Professor klassy I. hoyny był w pozwoleniach wychodze-
nia ze Szkoły. Karany był za to kilka razy dobrem naciąciem
rozgą lecz bezskutecznie. 1mis Julii przyiachał Oyciec odebrawszy
starszego Syna z Konwiktu Krzemienieckiego Wykradł i młod-
szego o czwartey godzinie zrana z Stancyi gdy inni spali: Wło-
czył Go i poił przez dni kilka, a nakoniec ustrachawszy Syna iż

iuż

iuż po Popisach w Lutku które się dopiero 28 Julii odprawiły i że niczego iuż w Szkołach nieuczą tylko Mistrzy wziął Go z do ba na Wakacye co gdy iest przeciwko Artykułowi 8mu Ustawy o Konwiktach, podałem płac Jego za Wakuiący do AKE.

P. Juzef Andrejowski uczy się dobrze, ale go trzeba przetanny wać w Pasyi złości i strzedz aby iako neynadziey odwiedzał Oyca, który go także go natką poi. Ma pòyść do Klassy II.

P. Mateusz Zurakowski Chłopiec dobry skromny uczy się pięknie, umie grać na fleciku Marsze Sondeneckie. Na Zządanie Matki mieszkaiącey w krzemienieckim proszony iest W JX Wizytator aby ten dzieciuch mogł bydź przeniesionym do Konwiktu krzemienieckiego. Co ieżeli nastąpi; na Jego mieysce przyidzie P. Jan Husarowski z Krzemieńca. Jeżeli nie, poydzie do 2giey Klassy.

P. Paweł Merlinski Syn Gospodarza Konwiktorskiego dobry Chłopiec i spokoyny ale poięcia bardzo miernego. Poydzie do drugo letnich w Klassie I.

P. Aloyzy Zmijowski Dowcipu Otwartego i pilny w Naukach a w Obyczaiach skromny Syn Gospodyni Konwiktorskiey poydzie do Klassy II.

P. Wincenty Barborowski Mowę ma nieładną poięcie mierne, był w pierwszoletnich Klassy I. i samby go Zostawić należało.

P. Raymund Barbowski Sukien nie szanuie poięcie ma, ale iak prędko się nauczy tak prędko zapomni. Umiewał Lekcye prawie przez cały Rok, a na Zadnym Examinie się niepopisał, bo do końca Miesiąca Zapomniał wszystkiego czego się uczył. Takie by go w pierwszoletnich Zostawić potrzeba.

P. Tomasz Rusitowicz spokoyny cichy umiewał Lekcye zawsze, ale nie śmiały. Dla nieśmiałości także nie popisywał się na Examinach ale był przypuszczony do popisów bo umie wszystko, i może poyść do drugoletnich w Klassie I.

P. Ignacy Tyszecki spokoyny wesoły, ale nie śmiały. Poięcia nad miernego, może poyść i powinien poyść do Klassy II.

P.

P. Andrzey Łopuszański był Obrządku Ruskiego. Aby osobno Zakonnik nie posyłał wczasie kommunii do Cerkwi ich wyperswadowałem Ojcu ku nom iż mu pozwolili przyiąć Obrządek Łacinski, na co On się chętnie podiął. Trzeba aby nieczynił mieszaniny powracaiąc znowu do Obrządku dawnego. Pamięci dobrey, ale ochoty niewielkiey ma się zostać w pierwszoletnich.

P. Antoni Chrząstowski poiętności mierney applikacyi dobrey, spokoyny i Skromny mogłby poyść do III. klassy, a mogłby i zostać w drugoletnich klassy II. aby mocniey się w Lekcyach tychże ugruntował.

P. Franciszek Karbowski. Zdatności troche nadmierney, i korzyści takieyże. Był skłonny do niesłuchania Dyrektora, lecz się temu zapobiegło. Stawał na Popisy i może poyść do Drugoletnich w klassie drugiey.

P. Wincenty Starczewski mowę zaiąkliwą i niewyraźną ma. Ale dobry i spokoyny. Uczy się nie źle tylko że niewymowi osobliwie zastraszony. Był w klassie II. w pierwszoletnich, lecz może tam być i na Rok drugi zostawiony.

P. Ignacy Starczewski dziecko żywe i dobre. Jeżeli by go Niedbalstwo opanowało samem perswadowaniem i pogrożeniem poprawiony być może. Umie na fleciku Marsze Studenckie, i Inni wtor. Jeżeliby P. Zurakowski był przemieszczony do Krzemienia, tedy on może wyuczyć wtora do grania z sobą. Poydzie do Drugoletnich w Klassie I.

P. Wincenty Olszanski był dopiero w Prosormie. Spokoyny nie smiały, poiętności mierney. ale często były wnim towięc.

Kandydaci do Konwiktu przez Rezolucyą PKE. w przypadku wakansu do umieszczenia determinowani są P. Maciey Olszański, i trzech Panów Unorowskich. Lecz że Maciey Olszański zitt Michlny coroczny, a procz tego niedbalec po tygodniu iednym Lekcyi uciekł. P. Unorowski naystarszy iuż Lat 13 maiący a do pióro w Prosormie zostaiący, inni dwaj Unorowscy maiący że uszere i do Szkoł oddani nie są przeto WJX Wizytator podał w Raporcie wszystkich za niesposobnych do przyięcia. A na ich mieysce zapisał do PKE P. Szymona Glinskiego Brata Zmarłego Konwiktora, i P. Ludwika Żmijowskiego Syna drugiego P. Zmijowskiey. Nawo ieżeliby wypadła stosowna Rezolucya Upraszam w Następcy na mieyscu P. Kobylinskiego Zaraz umieścić P. Glinskiego, bo dobre i dobrych Rodzicow dziecie, a P. Zmijowskiego raczej zachować do czasu Wakansu, ktory może się uczynić przez wyprawienie

weźmie ktorego z starszych na Kondycyę, bo i to dziecię bardzo dobre.
Metryki umieszczonych w Konwikcie dostawnie z Xięgą Reiestrow
na czworo podzieloną. W pierwszey części Zapisywała się Percep-
tę i Expens pieniężny. w Drugiey Expens kupionych rzeczy
w 3ciey Zapisywał każdy co wziął z funduszu. w czwartey
czas przyięcia swoiego do konwiktu

Do Rozdziału XX.

Dyrektorow w Proporcyi Uczniów było tu dość. Ale oddaliło się w Wakacye
dwóch z naylepszych ktorzy się prosili WJX Wizytatora aby mogli bydź
przyięci za Kandydatów. P. Andrzey Markiewicz P. Jakub
Opatowicz. Na mieysce Pana Markiewicza u JJPP Bogusżow u-
mieszczony iest P. Tomasz Romanowski był dawniey Uczniem
lecz gdy stosowne do swoich obyczaiow wziął Patenta, a Zmieni-
wszy nigdzie umieścić się nie mógł powrócił do Szkół, poddał się karze,
i zrobił się spokoynym, powolnym. iest pilny, tylko troche iak
zagoniały i niechlujowaty.
Panowie Przewłoccy u ktorych był P. Opatowicz dotąd Dyrektora
nie maią.
u PP. Ledochowskich iest P. Hulszanowski Naystarszy z Dy-
rektorow i Uczniów iuż Medallowany. Człowiek nie zepsowany
ale w tłumaczeniu się trudny dla przykrey wymowy.
u PP. Tomaszewskich P. Lewicki człowiek Obyczaiów i nauki
pięknych. Przeznaczony do Medallu.
u PP. Miaskowskich P. Glicki człowiek statteczny lecz
ochoty do nauk przerywaney.
u PP. Byszkowskich P. Teodorowicz starszy człowiek leniwy
do wszystkiego, tam zaś dla tego ciersiany i zostawiony; bo
nikt się nie chciał podiąć na Pensyę sto Złotych od trzech ucz-
niów i chłopca czwartego, tylko On ieden.
u PP. Falkowskich P. Surmaczewski uczył się w Roku
zeszłym wybornie, i statkował pięknie.
u PP. Hryszynów P. Teodorowicz młodszy. talentow dobrych w szko-
łach mnieyszych i Ochoty dobrey. w 3ciey zaś klassie dawniey
żadney, teraz mierney Applikacyi i korzyści. potrzebnie częstego
przypominania.

u PP. Zmijowskich P. Paprocki człowiek Stateczny ale mało się uczący.

u P. Turzanskiego P. Duszynski z Dyrekcyi konwiktu w nadgrodę Statku i Applikacyi tam przeniesiony. Lecz że mu tam obiecano tylko Sto Złotych a w Konwikcie brał 150. przeto potrzeba mu dodadź Uczniow pobocznych z ktorych by mogł mieć wsparcie w potrzebach.

w Jedney Stancyi Konwiktorskiey Dyrektorem P. Leon Chręstowski Stateczny, dzieci dobrze pilnujący ale sam mało uczący się bo pojętności mierney a z Szescio konwiktorami dużo zatrudnienia, dla tego nie można wiele od Niego wymagać.

w 2giey Stancyi P. Jan Chręstowski, chłopiec talentow wybornych, ale applikacyi przerywaney często go Zagrzewać potrzeba nadzieią medallu, a łatwo może się Stać Jego godnym. należy takie mieć oko aby się nie włoczył.

w 3ciey Stancyi P. Horynowicz dla pięzney Applikacyi z 2giey klassy na Dyrektora wzięty.

u PP. Augustynowicza, i Dąbrowskiego był P. Chorkiewicz mniemam czyli się utrzymał na Kondycyi bo miał poprzestać Szkol ciągu. alemałey pilności przy pięknych wzrostu i talentach. Na Jego mieysce miał bydź P. Włowicz zamowiony z Ołyki.

Był tu Dyrektorem u P. Wołodkianowskiego i Jnnych P. Charczynski człowiek ponury chytry i złośliwy postradawszy Kondycyi przez swoie dzikie Projekta aby był od Obywatelow proponym, i tem więcey z nich korzystał, lubo miał Pensyi X 12. i wikt podobno Nay lepszy. i Zostawszy w czasie Wakacyi samych bez mieysca, wziął Patenta i dobre, bo się w Roku Zeszłym uczył dobrze, chytrość zaś Jego i złośliwość dopiero w czasie Wakacyi wydały się. Przyiachawszy do Rodzicow P. Łączkiego iednego z Swoich Uczniow, ale Nie Niechcącego się uczyć, aby tam przez Wakacye mogł mieć schronienie, nalazłszy Rodzicow bardzo dziecko pieszczących i wszelkie pochwały mu te przypominaiących nagadał przed Niemi iż to dziecko lepiey się uczyło od wielu innych do Popisow przypuszczonych a przez złość tylko i upor Prorektora czyni Popisi pozwolono

i Indziej między Obywatelami samemi niezgody przez fałszywe ploski poczynił.

no Mu nie było. Naydzie W: Nastepna w księdze Obrad iż na
sessyi maiący czynić Popisy wybierani byli. A ponieważ taka
mowa całe Zgromadzenie dotyka. tem więcey gdy Obaczy w Zo
stawionych Seriesach codziennych iak się P. Łącki uczył.

Zapewnie po Wakacyach przyjedzie tu iescze ten P. Char-
czynski dowiaduiąc się czyli nie może mieć iakiego mieysca.
upraszam W. Nastepcy aby naypierwey dane Mu Patenta
odebrał, a postępek takowy naganiwszy Stosowne do tey winy
domowi i Rapportu o Dyrektorach wydał.

Rapporta Dyrektorskie w Fascykule zostawnie.

Już po skończonych ~~Rapportach~~ Informacyi przybywszy P. Romanowski opo
wiedział: iż odprawiony od Panów Bogusiow gdyż tu nie ma
ię bydź w Szkołach. zarekommendowałem więc Zego do JJWW
Prewłockich.

Kandydaci do Dyrektorstwa Są z Klassy III. P. Ziemiewicz uczy
się dobrze talentow pięknych tylko że mały, i dawniey uciekał
ze Szkół. ale w roku Zeszłym statkował.
P. Jarkowski Konwiktor
P. Abrahamowicz także chłopiec spokoyny i pilny
P. Dobielewski tylko że maleyki.
z Klassy II. P. Jurkowski
P. Dominik Wienbicki tylko że mały.

Mieysca do Kondycyi.

1mo. W. Pawłowski dwoma Miesiącami przed Wakacyami
oswiadczył iż miał Żądać osobnego Dyrektora mianowicie
oddadz i drugiego Syna. Tam był przeznaczony P. Jurkowski
bo stateczniejszy i mógłby dadź dzieciom Radę.

2do X. Łopuszanski oswiadczył iż odda Swe dzieci lecz chce mieć
swego na Ręku Dyrektora Ofiaruiąc wikt Stancyą i fl. 40.
tam był przeznaczony P. Abrahamowicz. Lecz po niego nie
przysłał.

3tio Można zapowiedzieć P. Teodorowiczowi Starszemu iż ieżeli się
uczyć nie będzie i kompozycyi oddawać tedy mu kondycya
odebrana będzie. bo ieżeli przyjdzie, tam iednego ulokować.

4to. Panowie Olszamowscy Żądali także Dyrektora, lecz że nie sta się tylko 3 X przeto rzeczy z powszechną Zieniewicza, można go tam wyznaczyć.

Gdy w księdze Rapportów Zapisy są tak ciasno przepisane iż wiadomości o Uczniach niektórych umieyscić nie można; przeto tu się wypisuią którzy w księdze wspomnioney Zaznaczeni są zak: NB.

P. Józef Bliźniński uczyłby się dobrze, umie iednak bardzo mało z przyczyny że Oyciec który czasem humorem Pańskim nadrabiał, i Dyrektorów oddzielnych utrzymuiąc po dwieście Złotych obiecywał, potem załuiąc takowey Expenssy różne do Dyrektorów wymyślał Pretensye i ich w kwartał lub prędzey oddalał, albo nie zupełnie płacił. Czasem zaś iako i Roku przeszłego wymawiaiąc się mniemanem ubóstwem żadnego Dyrektora nie trzymał tylko do obcego daleko mieszkaiącego dochodzić kazał. W tey Osobności Pan Synek raczey Swybotowstwem niż Naukami się bawił, a korzystaiąc z Pieszczot Oycowskich umiał lada słabości lub skaleczenia Palca użyć na oddalenie się od Szkół. Zarapportowawszy albowiem Oycu takową słabość był brany do Domu na Kuracyą i tak w Roku zeszłym więcey niż pół Roku nie było go w Szkołach.

P. Jędrzey Chromowicz Chłopiec pusty, i ladaco. Roku każdego kilka razy porzucaiący Szkoły. a Zeszłego przed Wakacyami uciekł ze Szkół. Powrócił do Oyca, lecz chybaby tylko dla liczby miał bydź przyięty do Szkół.

PP. Przewłoccy dzieci dobre, i Skromne względem Zwierzchności Szkolney lecz z Dyrektorami walkę nieustanną wiodący. Nie pomoże im pozwolenie dane Dyrektorowi karania bez oprowiedzi; bo tem więcey oczernią Dyrektora przed Rodzicami. Ale owszem potrzebaby aby Dyrektor iak nay większą miłość i przywiązanie im okazywał; to go będą kochać.

P. Tomaszewski Daniel. Uczyłby się bardzo dobrze, lecz skrytość pustota i nie attencya w Szkole przeszkadza mu do tey korzyści którą by mógł odnieść ma przytem wielką złość i upór który i naprzeciw Zwierzchności okazać gotów a w którey przełamywać go koniecznie trzeba, bo wiele na tem w czasie szkodować może.

16

Pan Zotrowski Jan. Rowni iako i Brat mtodszy Juzef. Ładaco mi się nie uczy, Umie czasem w Domu nie nocowaċ. Slepota iednak Rodziców iż nie tylko Sami go karzą ale to wszystko pokrywaią, i za ukaranie gniewaią się. Lubo Nic a Nic nie Umi, wepchnięty był Roku Zeszłego do drugiey Klassy aby iak nayprędzey przeprowadził go przez klassy i wyprawił; bo potem będzie Studentów gorszył.

Był też tu w Szkołach nawet Roku Zeszłego z początku P. Szemioth, ktory po oddaleniu się moiem może znowu do tychże Szkół powróci. Oyciec Jego Ambitu naywyższego iest w Pretensyi Mienia Dyrektora naystusznieyszego i nayleprzego. Ale nic Obieca Więcey iak sto złotych nadgrody. Ktore biedny Dyrektor musi kapaniną po kilka Złotych odbieraċ, a resztyp po Roku albo czekaċ, albo darowaċ albo się kłuciċ. Przez cały zaś Rok naywiększe wycierpieċ Subjekcyą. W Zimie czasem dni kilka bydż bez drew cy w Stancyi, albo ią za Swoie pieniądze kupiċ. Przestaċ na Wikcie takim, iaki Baba prosta Poddanka ze Wsi wzięta uwarzy, a częstokroć bez mięsa i omasty. Za przybyciem Pana assystowaċ Mu i do połnocy gdy się upiie drzymiącemu i mału dzieciom. A że wspomnionego dziecka Oyciu wyperswadował ktoś iż iest Literatem, przeto i to mimo Dyrektorom czyniło Subjekcyą iż wdawał się w Examinowanie i krytykowanie dzieinnych lekcyi i Kompozycyi. Z tych powodów żaden z Dyrektorów nie chciał się mieysca tego podeymowaċ. Wyprawiłem w Roku Zaprzeszłym tamże na kondycyą P. Woyciechowskiego chłopca dosċ przystoynego i mogącego dostatecznie uczyniċ zadosċ Obowiązkom Dyrektorskim względem iednego dziecka w Pierwszey Klassie będącego. Lecz że Oyciec tego Woyciechowskiego, lubo, iak powiada, Szlachcic, służy za Lokaia; rozgniewało to niezmiernie JP Szemiotha, osądził swoy honor Zelżonym i powagę zniżoną. Upiwszy się tedy dla fantazyi przyszedł do Moiey Stancyi, i zacząwszy nagaiaċ teraz

mieysce

mieyszę Edukacyę gdy go prosiłem Aby przy mnie w tey
materyi nie gadał, w ktorey obojętnym bydź nie mogę
powstał na mnie i Wymowiwszy Pretensyę iż mu Lokay
skiego Syna Za Dyrektora dałem, odważył się słowami gru
bemi zelżyć. Poradziłem mu tylko aby sobie precz
poszedł z Izby nie przywodząc mię do Passyi, co uczynił ale
idąc przez cały kurytarz i podworze, pograżaiąc się dadź Dy
rektorowi batogami Zato że Jego Synie Lokaiem. Unikaiąc
tey nieprzyzwoitości posłałem natychmiast do Dyrektora
aby się wyniosł. On Zaś Swego Syna odebrał. Czynił po
tem kilkokrotną przez Żonę i Syna Rekwizycyę o Dyre
ktora; lecz odpowiedziałem iż nie mogę Zadnego niechcącego
przymusić; ale niech JW Starosta umowi Sobie przez kogo,
Ktorego będź z WWP Dyrektorow a ia Jego bronić nie będę.
i nie mam tyle mocy abym Zakazywał brać Dyrektoro
wi w innem mieyscu Złł 300 lub 200. a przyść na Złł 100
do P. Starosty. Tak się Rok przed Przeszły minął. Roku
przeszłego sprowadził On z Dąbrowicy Dyrektora P. Akli
cza. ktory raz tylko bywszy w Szkole gdy więcey nie cho
dził posłałem do Niego aby albo czynił zadosyć powinno
ści albo Kondycyę porzucił, albo kazć przyprowadzić do
Siebie. Zarapportował to JWPanu Szemiothowi i wraz Zdy
nem wziął Go szczęśliwie do Domu. Jeżeliby więc Zdy
mit Rekwizycyę o Dyrektora iako się spodziewam, będzie
widział w. Naszczęścia złey Informacyi iaką dadź Jemu
Rezolucyę.

Do Rozdziału XXI.

Wyiazd na Święta Cierpiany tu był. Zwłaszcza gdy w niewielu uczniach
uszczerbek przynosił, a wykorzenić go było nie podobna. Powie
kszey Części Uczniowie tylko przez dni Świętne Zabawiwszy powracali
na Szkoły zaraz pierwsze po Świętach. Wakacye Zaś choć dwu mie
sięczne przecie się ani Uczniom ani Rodzicom nie przykrzą
i bardzo mało na dzień pierwszy po Wakacyach przyieżdża.

Do

Do Rozdziału XXII.

Względem Szkół Parafialnych podawałem Notę do P. Kom-
missyi Cywilno Woyskowey aby Zalecała Jnże Listę stosowa-
nie się do Przepisów P. Kommissyi Edukacyyney. Odebra-
tem Rezolucyę ktorą przyłączam. Potrzeba było nowy po-
dadź Memoryał, iż Nakaz pierwszy kommissyi Porządko-
wey iest iszcze niedostateczny gdyż niedość naznaczył czego,
ale i okazał potrzeba iak maią uczyć stosownie do Elementa-
rzow Parafialnych. Słabość zdrowia i nie mienie żadnego
Elementarza Parafialnego przeszkodziły mi do powtorzenia
Memoryału, ktore przeto w. następey zostawuię.

Do Rozdziału XXIV.

Medalle diligentiae dopiero w Czasie Wakacyi na Szkoły tutey-
sze przysłane w Czasie popisow rozdane nie były. Jeden z nich
posłałem do Piotrkowa dla Naydującego się tam JW. Horodenski-
go drugi dla P. Lewickiego zostawuię który zapewne Uroczy-
ście oddany będzie.

Wiele by pomogło do korzyści Nauk gdyby wszyscy
Medallowani Medalle, a inni popisy czyniący kokardy stałe-
czynie nosili. Lecz maią tyle sposobow inni iż nie przypuszcze-
ni do tych nadgrod iż tych wyśmiewaiąc odrażaią od popisy-
wania się nadgrodą. A do tego pomaga i skąpstwo niektorych
mieszczących kupić wstążki na kokardy. Z początku zaraz Ro-
ku potrzeba nalegał o mienie ich, nie promowował nie
maiących i nie czytał przy szkół otwarciu, wyszydzał nie
maiących, a noszących przed innemi chwalił to wiele po-
może do szacunku nadgrody, a przeto i starania się o nię.

Do Rozdziału XXV.

Przekonany o pożytku wczesnego sposobienia młodzi kraio-
wey ku Obronie Oyczyzny i zalecie Szkół z takowey Edu-
kacyi myślałem dawno, lecz bezskutecznie o wprowadzeniu
musztry. Trwoga w Prowincyi powszechna zgitowanego bun-

tu

tu, ta dopiero podała do tego sposobności ulokowawszy tu część Re-
gimentu pierwszego Ostrogskiego. Widząc zas otem iż zalecić by
mieć każdemu karabinek, tego nigdy nie dokażę bo wielu wymówi
się niedostatkiem, a inni którzy mieć będą każą porobić to dłuższe
to krótsze i różnemi formami za moie własne pieniądze spra-
wiłem karabinki pomalowane, wysrebrzone a wziąwszy propor-
cyę z prawdziwego karabina odległości skówek w odległości
bączków i śrub cechowych podawadź kazałem. Ogłosiłem
tedy że się karabinki które każdy mieć może bez kosztu, dawszy
pół Rubla wzakład, a tyleż odebrawszy gdy cały ze wszystkiem
karabinek odda. Naiąłem żołnierzy do uczenia, Dobosza
takoż, sprawiłem Tarabany, Erygowałem Chorągiew nową
czyli Sztandar, a prześladowaniem nie uczących się Mu-
sztry zachęciłem innych iż ledwie dwudziesta część
do niey nie należała. Uczyniłem zaś to bez przymusu
takowym sposobem: 1mo Nie ćwiczących się w Musztrze wszyscy
nazywali Arnautami. 2do Gdy iaka była Procesyja na
której naydowali się i Studenci tedy szła pierwey stara
Chorągiew brzydka za którą wszyscy nie należący do Musztry
w Sukniach rożnego koloru i kroiu a Laski przed Proces-
syi nieśli Dyrektorowie nie musztruiący się których dwoch
tylko było: P. Charczyński i P. Mijałowski. Za niemi do-
piero druga Chorągiew kawalerska i wszyscy w uniformach
Kurtkach zielonych i Żupanach białych a Officerowie
w Szarfach. tak gdy się z tamtych śmiano, gwałtem cisneli
się do drugiey chorągwi.

Nie podobna iak wiele to ukontentowania w obywa-
telach sprawiło; zwłaszcza gdy na Rekreacye idących i po-
wracaiących z graniem i śpiewaniem Marszów do wieku
Studenckiego stosowanych widzieli a przeto dla utrzymania
tegoż ukontentowania zatrzymał tęż Musztrę życzył by m-
nie zaniedbuiąc na Rekreacyi i bicia się w kule, czego oby-
watele bardzo żądaią.

Chorągiew, Szarf 9. i Szlif 9. i karabinków konwi-
ktorskich 21. zostawuię. O resztę Karabinków Tarabany
Flecki koszta na Dobosza Łaskę etc. Nie mam iesz(cz)e

Rezolucyi

20

Rezolucyi na Rapport przez W.J.X. Wizytatora podany.

Że zaś w takich rzeczach Emulacya a raczey Zazdrość nay więcey przeszkadzać zwykła; dla Uniknienia Jey dopuszczałem: iż Sami Sobie Wybierali Officierow z klassy III. Unteroffi cierow z Biey i z drugiey takby trzeba i na Rok przyszły uczy nić.

A odebrawszy Deklaracyą powrocenia Kosztu Zostawuię karabinow Nro 60. Kopijnikowskich Taraban oklepany Pargaminem białym naciągniony Tulumbas drewniany stosownie do Mundurow pomalowany, Mar szow nieograwnych 38. Regulament Służby Obozowey i garnizo nowey, Regulament Exercerunku dla Infanteryi. Także dla kawa leryi, Parrypanta czyli Sztukę Pałaszową, i Artykuły Woyskowe.

Sprzętow domowych Kuchennych i Refektarskich nigdy nie bywszy Prowizorem nie trzymałem, a zatem ich nie zdaię. Podo bnież Bibliotheka pod moim kluczem nie była —

Dan w Łucku 1790. Dnia 24 7bris.

M. Edmund Popiel Brosniowski S.T.D. Exprorektor Szkoł Łuckich mpp

Okazana na wizycie Jeneralney 14. Maya r. 1791.

Jan Kanty Krusiński Wizytator Jeneralny mpp